

Svensk astronaut bliver første skandinaver i rummet

Christer Fuglesang gør klar til at tage springet op i rummet som den første person fra Skandinavien nogensinde. Til december flyver han med rumfærgen Discovery.

Af Søren Bennedsen

■ HOUSTON: For mange er torsdag den 7. december en helt almindelig dag. Men for svenske Christer Fuglesang er den noget særligt. Den dag vil han nemlig afslutte 14 års venten på at komme op i rummet.

Spændt fast i sædet på rumfærgen Discovery vil svenskeren afvente »lift-off« fra rumcentret i Florida, USA. Mål: den internationale rumstation. I godt otte minutter vil rumfærgen skyde til vejrs, indtil motorerne slås fra. Derefter fortsætter rumskibet i vægtløshed med næsten 3000 ki-

lometer i timen.

Christer Fuglesang er astronaut hos den amerikanske rumorganisation NASA - med licens til rumfærgen. Han er med på mission STS-116, der egentlig var på vej op allerede i 2003. Men den alvorlige ulykke med rumfærgen Columbia betød imidlertid fuldt

stop for de svenske rumdrømme. Selv om Fuglesang kendte flere af dem, der gik til med Columbia, giver det ham ikke kolde fødder. I stedet fokuserer han på den spændende tid forude.

- At komme i rummet er en oplevelse, som meget få når. Rummet fascinerer mig. Jeg tror meget på rumfarten. Vi lærer os mere og mere af den og bliver dermed i stand til at fortsætte fremad, efter at vi har nået Jordens grænser, siger Christer Fuglesang.

Han tager smilende mod de skandinaviske journalister, der er på besøg. Fortæller roligt og med

dyb stemme om rumfarten og sig selv. Han ser ganske normal ud - men et blik på overarmene viser, at astronauter hænger godt i med vægttræningen.

Den svenske astronaut forklarer, at han altid har haft interesse for rummet og rejser. Han havde ikke nogen plan om at blive astronaut. I baghovedet lå dog, at han skulle tage chancen, hvis den kom. Så da en ven bragte ham en jobannonce fra Europas rumorganisation ESA, var beslutningen let.

På det tidspunkt havde Fuglesang en doktorafhandling i partikelfysik bag sig, ligesom flere års arbejde ved forskningscenter CERN i Genève - en tid, han tænker på med glæde.

- Jeg kan godt savne den kreativitet og det krav om selvstændig tænkning, der lå i jobbet. Som astronaut gør man mest som man får besked på, siger Christer Fuglesang i dag.

Om selve opsendelsen forventer Christer Fuglesang i første fase, at han kan blive ramt af den rumsyge, som rammer syv ud af ti astronauter - nogle mere end andre. Senere venter den fantastiske udsigt over hele Jorden. En solopgang eller solnedgang hvert tredje kvarter, mens rumfærgen er i kredsløb. Og oven i det den specielle oplevelse med at leve i vægtløshed - anderledes og besværligt.

For besætningen på en rumfærg er hvert minut skemalagt, og der er ikke meget tid til at tænke efter undervejs.

- På selve rumstationen er det mere normalt arbejde på 44 timer i ugen og fri i weekenden. Der har man tid til at tænke på egne ting og finde på noget, siger Christer Fuglesang, der gerne vil ud i rummet for en længere periode en anden

Faktaboks om Christer Fuglesang



Christer Fuglesang, doktor i partikelfysik og den første nordiske astronaut på besøg i Planetariumet i Kbh.

- Født i Stockholm 18. marts 1957.
- Studentereksamen fra Bromma Gymnasium 1975.
- Mastergrad i ingeniørfysik fra Stockholms tekniske højskole 1981.
- Ansat med forskning ved centret CERN i Genève 1988.
- Docent i partikelfysik ved Stockholms Universitet 1991.
- Udvalgt til det europæiske astronautkorps i maj 1992.
- Afslutter basistræning i Köln, juli 1993.
- Med som back-up på Euromir-missionen i 1995.
- Tilknyttet NASA i august 1996.
- Klar til at flyve med rumfærgen fra april 1998.
- Udpeget til mission STS-116 med planlagt opsendelse i 2003.
- Klar til rummission i december 2006.

Med astronauten på job

Lær at pakke værktøjskassen og at lappe huller i rumfærgen. Det er nogle af opgaverne i en almindelig arbejdsuge for den svenske astronaut Christer Fuglesang.

■ HOUSTON: Astronautjobbet er spændende. Astronauten er menneskeheds frontkæmper i universet, bader i medielys, modig og frygtløs. Javist - men den store opmærksomhed gælder mest ved særlige lejligheder. Bag den korte berømmelse ligger årevis af møjsommeligt arbejde.

Knap to måneder før svenskeren Christer Fuglesangs rumrejse har skandinaviske medier været med ham på job. På arbejdsplanen i denne uge er en opgave, som astronauterne ikke håber at få brug for: reparation af ødelagte kakler på rumfærgens

underside.

I en stor grå lagerhal i NASA-byen Houston møder Fuglesang op sammen med kollegaerne Robert Curbeam, der skal med Christer på rumvandring, og Bill Oefelein, pilot på rumfærgen. De tre veltrænede astronauter stiller lydigt op hos lærerinden, den 31-årige Christy Hansen, der leder træningen af astronauternes rumvandringer.

Denne dag bruger de timer ved et arbejdsbord på at kigge i gule mapper: de ser på tegninger, diskuterer med hinanden og øver sig på at samle en stor værktøjspose. Hvis rumfærgen skal lappes, skal det rigtige med, og det skal sidde rigtigt. Af og til ryger hovederne ned i posen: er det hele kommet med?

Dagen efter - ny lagerhal, et nyt arbejdsbord, men stadig arbejdsplaner og timelange samtaler. Nu handler det om den plastic padding, der skal smøres på i reparationen. Pensum er temperaturer, lagtykkelser og værktøj.

Onsdag er den store dag: astronauterne skal vise deres evner i et stort, dejligt svømmebassin. Vandet er flot blåt - men alligevel ikke helt indbydende. På bunden af bassinet flyder det nemlig med store genstande, herunder en rumfærg og en rumstation i fuldskalmodeller.

Astronauterne iklædes deres rigtige rumdragter, sættes på en platform og sænkes ned i vandet. På kontoret følger Christy Hansen med på tv. Her arbejder astronauterne i vandet nærmest som i vægtløs tilstand. Der er lagt op til, at de denne dag skal være seks timer i vandet.

Amerikanerne er fulde af optimisme over for svenske Christer, der har imponeret med sin grundighed og energi. Han skal nok klare opgaverne, lyder det flere gange.

- Denne flyvning er den mest vanskelige i forbindelse med konstruktionen af den internationale rumstation. Den er meget vigtig for os. Men vi stoler på, at Christer og de andre vil gøre misso-

nen til en succes, siger Kirk Shiraman, daglig leder af rumstationens drift.

En svær opgave for Fuglesang bliver at hjælpe med monteringen af et nyt element på rumstationen. Det skal ind tæt på en strømførende boks, som man ikke vil ramme.

- Det bliver spændende at sørge for, at der ikke sker fejl. Men vi har trænet på det hele mange gange, og det skaber selvtilid. Man bliver overbevist om, at man nok skal klare det, siger Christer Fuglesang om de forestående opgaver.

Danmark på vej med egen astronaut

Danmark håber inden længe selv at have en astronaut med i det europæiske korps.

■ HOUSTON: Foreløbig må vi heppe på Sverige og Christer Fuglesang, når det gælder om at være med i den bemandede rumfart. Men hvis alt går vel har Danmark selv sin egen astronaut inden for det kommende års tid. Efter en længere proces har vi nu tre kandidater klar til den europæiske rumorganisation ESA.

Og forventningen er fortsat, at Danmark

mark kan regne med en af de ledige pladser, hvis ESA beslutter sig til at indkalde nye astronauter.

- ESA's generaldirektør har meldt ud, at hans politik er at have en astronaut fra hvert land. Det er også kun rimeligt, når alle bidrager til budgettet, mener Eigil Friis-Christensen, direktør for Danmarks Rumcenter og formand for det udvalg, der har fundet frem til de danske kandidater.

Han peger på, at en astronaut set fra ESA's side også kan virke som en vigtig ambassadør for rumfarten i det enkelte land.

ESAs problem er dog, at man ikke ønsker flere astronauter end nødvendigt. I den forbindelse er man meget afhængig af behovet og mulighederne for eksempel i forbindelse med den amerikanske

fæрге.

Eigil Friis-Christensen peger på, at de seneste vellykkede flyvninger med rumfærgen trækker i retning af, at ESA vil gå videre med en udvidelse af astronautkorpsen.

Europa kommer også mere i fokus i forhold til den internationale rumstation, hvis det som planlagt lykkes at få det europæiske laboratorium Columbus sendt op til næste år.

Ifølge Eigil Friis-Christensen afventer man nu, at ESA vil indkalde kandidater. Derefter vil man fra dansk side sammen med ESA finde frem til, hvilken af de tre danskere der passer bedst ind til de opgaver, som ESA mangler at få dækket. En optagelsesplan kan komme i 2007 eller begyndelsen af 2008, vurderer Eigil Friis-Christensen.

De tre danske kandidater er i denne tid på træningslejr.

De har været på rundtur i dansk rumforskning og er nu på vej på flyvekursus hos flyvevåbnet.

Derefter følger et ugelangt ophold hos ESA.

